

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ

29-35-69, 628-37-04
21-07-57, 628-90-17

UL. ŻURAWIA 4A, SKR.PT.24
00-503 W A R S Z A W A
TELEFAX: 29-40-89

BS/427/117/92

STOSUNEK DO RZĄDU W OPINII SPOŁECZNEJ

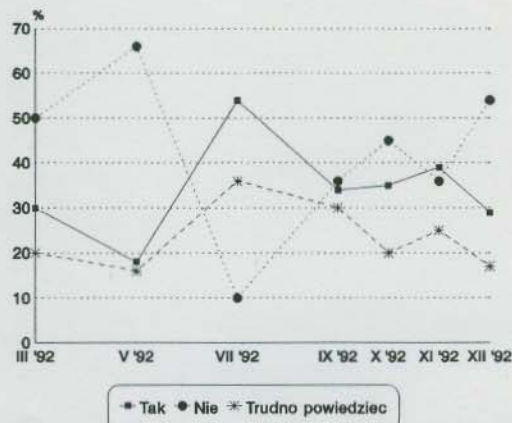
Komunikat z badań

Warszawa, grudzień 1992 r.

◆ Ludzie określający się jako zwolennicy obecnego rządu mają przewagę nad jego przeciwnikami. Jednak stosunek do rządu w ciągu ostatniego miesiąca uległ pogorszeniu.

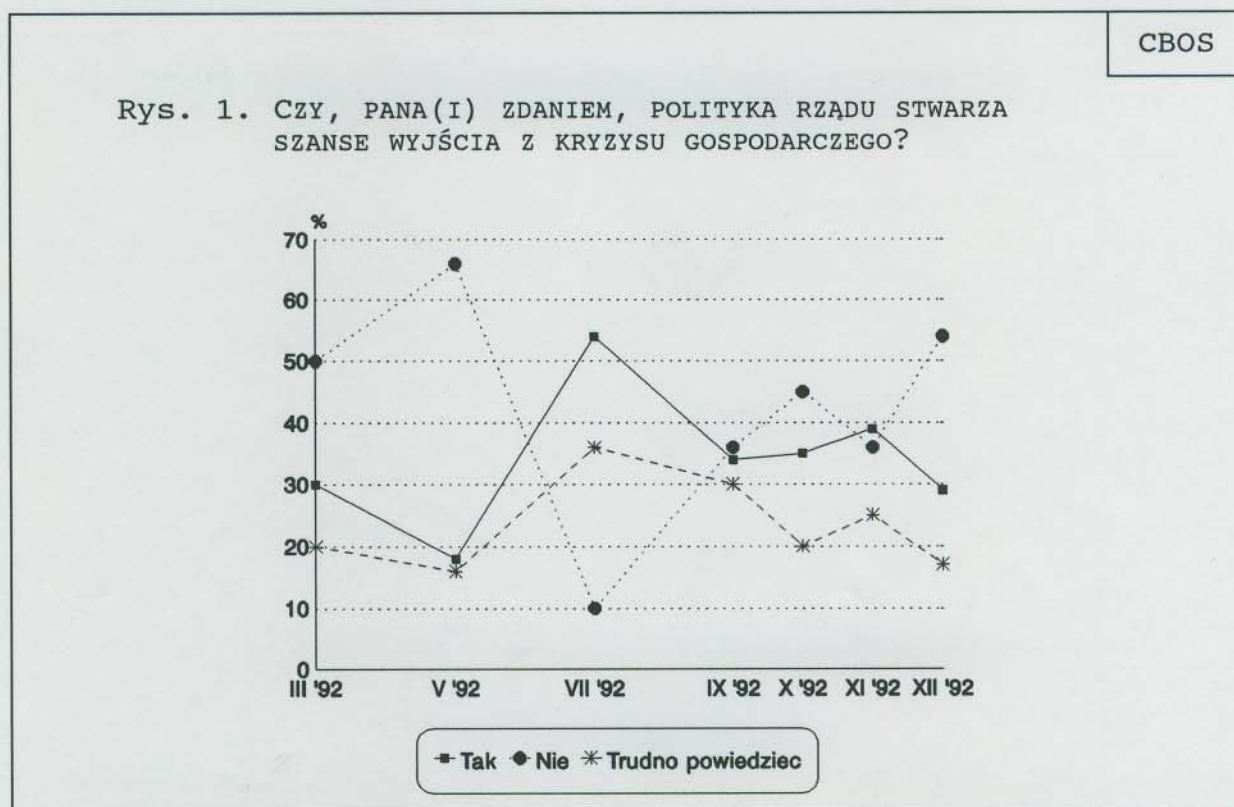
◆ Po raz pierwszy od czasu powołania obecnego rządu ponad połowa badanych wyraża przekonanie, że jego polityka gospodarcza nie stwarza szans wyjścia z kryzysu gospodarczego.

CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLITYKA RZĄDU STWARZA SZANSE WYJŚCIA Z KRYZYSU GOSPODARCZEGO?

◆ Obecnie 39% badanych akceptuje przyznanie rządowi uprawnień do wydawania dekretów. Przeciwno takiemu rozwiązaniu opowiada się 30%.

Powstanie rządu Hanny Suchockiej ożywiło nadzieje na przełamanie kryzysu gospodarczego. W lipcu 1992 r. po raz pierwszy od kwietnia ubiegłego roku ponad połowa badanych była zdania, że polityka rządu stwarza szanse na wyjście z kryzysu. Już we wrześniu nadzieje te wyraźnie osłabły, w październiku zaś pesymiści w tym względzie uzyskali przewagę nad optymistami. Miesiąc później odnotowano ponowną, wprawdzie bardzo nieznaczną, przewagę optymizmu. Obecnie - jak wskazują wyniki grudniowego sondażu¹ - ponad połowa badanych jest zdania, że polityka gospodarcza rządu nie stwarza szans na wyjście z kryzysu (rys.1).

¹ Badanie "Aktualne problemy i wydarzenia" (30) przeprowadzono w dniach 11-14 grudnia 1992 r. na 1188-osobowej reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

Brak szans na wyjście z kryzysu gospodarczego postrzegają najczęściej bezrobotni, jednak w porównaniu z wynikami z poprzedniego miesiąca największy przyrost pesymizmu nastąpił wśród robotników oraz prywatnych przedsiębiorców. Natomiast największy optymizm nadal panuje wśród inteligencji i kadry kierowniczej oraz osób lepiej sytuowanych².

Równocześnie pogorszyły się oceny pracy rządu. Wprawdzie odsetek osób wypowiadających opinie pozytywne tylko nieznacznie zmalał, ale równocześnie zmniejszyła się grupa badanych, którzy nie mają sprecyzowanego poglądu. W efekcie liczba ocen negatywnych zwiększyła o 13 punktów procentowych. W stosunku do rządu następuje więc polaryzacja opinii, nadal jednak wyniki jego działalności dobrze ocenia prawie połowa społeczeństwa (tab. 1).

Tabela 1

w procentach

Jak by Pan(i) ocenił(a) wyniki działalności obecnego rządu premier Hanny Suchockiej od czasu objęcia przezeń władzy?	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XI '92	XII '92
Bardzo dobrze	3	3
Raczej dobrze	48	44
	} 51	} 47
Raczej źle	17	28
Bardzo źle	3	5
	} 20	} 33
Trudno powiedzieć	29	20

² Zob. tabele aneksowe.

Najbardziej krytyczni wobec rządu są bezrobotni, robotnicy niewykwalifikowani oraz rolnicy. Największy przyrost ocen negatywnych nastąpił wśród robotników wykwalifikowanych, pracowników fizyczno-umysłowych oraz wśród prywatnych przedsiębiorców. Ocen pozytywnych jest tym więcej, im lepsza jest sytuacja materialna badanych.

Mimo wzrostu krytycyzmu wobec rządu, ludzie określający się jako jego zwolennicy przeważają nad przeciwnikami. Warto jednak zwrócić uwagę, że zwolennicy rządu określają się prawie wyłącznie jako "umiarkowani zwolennicy", podczas gdy wśród przeciwników "umiarkowanych" jest niewiele więcej niż "zdecydowanych".

			CBOS
<i>Jak określiliby Pan(i) swój stosunek do obecnego rządu? Czy jest Pan(i) jego:</i>			
- zdecydowanym zwolennikiem	3%	} 40%	
- umiarkowanym zwolennikiem	37%		
- umiarkowanym przeciwnikiem	17%	} 30%	
- zdecydowanym przeciwnikiem	13%		
czy też Pana(i) stosunek do rządu jest obojętny	24%		
Trudno powiedzieć	6%		

Zwolennicy obecnego rządu to przede wszystkim badani, którzy deklarują wysokie dochody oraz osoby ze średnim, a zwłaszcza wyższym wykształceniem. Można więc powiedzieć, że te dwie cechy określają społeczną bazę rządu.

Pogorszył się również emocjonalny stosunek do rządu, wyrażany w odpowiedziach na pytanie, jak przyjęto by jego ewentualny upadek. Podobnie jak przed miesiącem, dominuje obojętność. Wśród pozostałych badanych więcej jest takich, którzy z upadku rządu byłiby niezadowoleni, niż deklarujących zadowolenie, jednak bardzo wyraźnie zmniejszyła się rozpiętość pomiędzy tymi grupami (tab. 2).

Tabela 2

w procentach

Czy wiadomość o ustąpieniu obecnego rządu przyjął(ęła) by Pan(i):	Wskazania respondentów według terminów badań			
	IX '92	X '92	XI '92	XII '92
z zadowoleniem	5	8	8	14
z obojętnością	45	45	47	47
z niezadowoleniem	35	31	31	25
Trudno powiedzieć	15	16	14	14

Wśród ankietowanych nadal zdecydowanie przeważa zadowolenie, że na czele rządu stoi premier Hanna Suchocka, ale jednocześnie wzrósł odsetek niezadowolonych z tego faktu. Podobnie, jak w przypadku oceny wyników pracy rządu, nastąpiło to przede wszystkim wskutek zmniejszenia grupy osób niezdecydowanych. Mamy tu więc również do czynienia z polaryzacją stanowisk (tab. 3).

Tabela 3

w procentach

Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Hanna Suchocka?	Wskazania respondentów według terminów badań		
	VII '92*	X '92	XII '92
Zdecydowanie tak	18	15	12
Raczej tak	49	45	46
Raczej nie	5	10	14
Zdecydowanie nie	2	4	6
Trudno powiedzieć	26	26	22

* N=995. Na pytanie to - zadane w lipcu '92, tuż po powołaniu Hanny Suchockiej na stanowisko premiera - odpowiadali tylko ci respondenci, którzy w poprzednim pytaniu podali prawidłowo nazwisko nowego premiera.

Pogorszeniu ocen rządu i stosunku do premiera towarzyszy mniejsza obecnie akceptacja przyznania rządowi uprawnień do rządzenia za pomocą dekretów. Przed bez mała rokiem - w styczniu 1992 r. - rozwiązanie takie akceptowało 52% badanych. W maju grupa ta zmalała do 45%, a obecnie wynosi 39% (przeciwnego zdania jest 30%, a 31% nie ma zdania w tej sprawie).

*

* *

Stosunek społeczeństwa do rządu uległ w grudniu pogorszeniu. Pogorszenie to jest jednak stosunkowo niewielkie na tle bardzo wyraźnego załamania się nastrojów społecznych³. Niemniej, można zaryzykować stwierdzenie, że w ciągu drugiej połowy listopada i pierwszej połowy grudnia br. (badanie realizowane było przed wybuchem obecnej fali strajkowej) rozpoczęło się wycofywanie "kredytu nadziei", którym z reguły społeczeństwo obdarza od 1989 r. każdy nowy rząd.

³ Zob. komunikat CBOS "Nastroje społeczne w grudniu '92".

A N E K S

Tabela 1. Czy Pana(i) zdaniem, polityka rządu stwarza szanse wyjścia z kryzysu gospodarczego?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	54	17	1188
Płeć				
Mężczyźni	32	56	13	543
Kobiety	26	52	22	645
Wiek				
do 24 lat	27	57	16	94
25-34	29	59	13	208
35-44	28	61	11	292
45-54	31	56	13	172
55-64	29	51	20	180
65 lat i więcej	29	39	31	241
Miejsce zamieszkania				
Wieś	27	51	22	492
Miasto do 20 tys.	32	52	17	132
od 21 do 100 tys.	28	57	14	214
101-500 tys.	28	58	14	215
501 tys. i więcej mieszk.	34	54	12	135
Region				
Północny	28	59	13	138
Zachodni	24	56	21	135
Środkowozachodni	24	64	12	194
Środkowy	26	51	23	199
Wschodni	29	49	23	133
Południowo-wschodni	36	46	18	195
Południowo-zachodni	35	51	14	193
Wykształcenie				
Podstawowe	25	51	23	524
Zasadnicze zawodowe	27	60	13	283
Średnie	32	55	12	305
Wyższe	47	39	13	76
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	40	48	12	60
Prac.umysł.niż.szczebla	30	56	14	93
Pracownicy fiz.- umysł.	31	62	7	55
Robotnicy wykwalifikowani	32	60	8	144
Robotnicy niewykwalifik.	21	65	15	62
Rolnicy	28	59	13	83
Prywatni przedsiębiorcy	34	63	3	35
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	28	45	27	438
Uczniowie i studenci	30	55	15	20
Bezrobotni	17	70	13	105
Gospodynie domowe i inni	38	47	15	86
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	20	64	16	131
500 tys. - 999 tys.	24	58	18	412
1000 tys. - 1499 tys.	29	52	19	323
1500 tys. - 1999 tys.	39	44	18	163
2000 tys. i powyżej	41	46	13	141
Ocena własnych war. mater.				
Złe	21	61	18	557
Średnie	31	51	18	503
Dobre	54	35	11	127
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	43	38	20	117
Raz w tygodniu	30	51	19	656
Kilka razy w roku	24	60	15	311
W ogóle nie uczestniczy	19	66	15	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	66	20	14	225
Zły kierunek	17	68	15	769
Trudno powiedzieć	31	37	32	193

Tabela 2. Ocena działalności rządu Hanny Suchockiej

(%)

	Pozytywna	Negatywna	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	33	20	1188
Płeć				
Mężczyźni	49	35	16	543
Kobiety	45	32	23	645
Wiek				
do 24 lat	48	29	23	94
25-34	44	40	15	208
35-44	44	36	20	292
45-54	47	37	16	172
55-64	52	29	18	180
65 lat i więcej	48	24	28	241
Miejsce zamieszkania				
Wieś	45	34	21	492
Miasto do 20 tys.	54	25	21	132
od 21 do 100 tys.	43	42	15	214
101-500 tys.	47	31	22	215
501 tys. i więcej mieszk.	51	28	21	135
Region				
Północny	51	22	27	138
Zachodni	37	37	26	135
Środkowozachodni	39	42	20	194
Środkowy	44	39	17	199
Wschodni	50	23	28	133
Południowo-wschodni	51	32	16	195
Południowo-zachodni	55	31	14	193
Wykształcenie				
Podstawowe	47	31	22	524
Zasadnicze zawodowe	43	38	19	283
Średnie	46	34	20	305
Wyższe	63	22	14	76
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	60	23	17	60
Prac.umysł.niż.szczebla	46	37	17	93
Pracownicy fiz.- umysł.	47	38	15	55
Robotnicy wykwalifikowani	46	35	19	144
Robotnicy niewykwalifik.	35	44	21	62
Rolnicy	43	41	16	83
Prywatni przedsiębiorcy	43	37	20	35
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	48	28	24	438
Uczniowie i studenci	70	10	20	20
Bezrobotni	36	45	19	105
Gospodynie domowe i inni	52	30	17	86
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys.zł	35	47	18	131
500 tys. - 999 tys.	43	35	22	412
1000 tys. - 1499 tys.	48	31	21	323
1500 tys. - 1999 tys.	54	27	19	163
2000 tys. i powyżej	61	23	16	141
Ocena własnych war. mater.				
Złe	40	39	22	557
Średnie	50	30	21	503
Dobre	65	23	13	127
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	59	24	17	117
Raz w tygodniu	46	33	20	656
Kilka razy w roku	46	33	21	311
W ogóle nie uczestniczy	36	44	20	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju				
Dobry kierunek	77	12	11	225
Zły kierunek	37	42	21	769
Trudno powiedzieć	51	21	28	193

Tabela 3. Stosunek do rządu Hanny Suchockiej

(%)

	Zwolennicy	Przeciwnicy	Obojętni	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	39	30	24	7	1188
Płeć					
Mężczyźni	44	30	22	4	543
Kobiety	36	30	25	9	645
Wiek					
do 24 lat	34	32	29	5	94
25-34	34	38	26	2	208
35-44	39	34	23	4	292
45-54	43	31	20	5	172
55-64	46	24	22	8	180
65 lat i więcej	39	21	26	14	241
Miejsce zamieszkania					
Wieś	38	26	26	10	492
Miasto do 20 tys.	45	22	24	8	132
od 21 do 100 tys.	33	35	28	4	214
101-500 tys.	41	36	20	3	215
501 tys. i więcej mieszk.	44	36	16	4	135
Region					
Północny	33	33	28	5	138
Zachodni	27	31	36	6	135
Środkowozachodni	44	32	20	3	194
Środkowy	37	32	21	10	199
Wschodni	43	27	20	10	133
Południowo-wschodni	43	25	24	8	195
Południowo-zachodni	44	30	21	5	193
Wykształcenie					
Podstawowe	35	27	27	11	524
Zasadnicze zawodowe	36	36	26	2	283
Średnie	46	32	19	3	305
Wyższe	57	22	16	5	76
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	48	32	18	2	60
Prac.umysł.niż.szczebła	44	31	20	4	93
Pracownicy fiz.- umysł.	42	40	13	5	55
Robotnicy wykwalifikowani	40	35	24	1	144
Robotnicy niewykwalifik.	31	31	31	8	62
Rolnicy	37	35	23	5	83
Prywatni przedsiębiorcy	46	23	20	11	35
Bierni zawodowo					
Renciści i emeryci	41	24	25	10	438
Uczniowie i studenci	50	25	15	10	20
Bezrobotni	23	42	31	4	105
Gospodynie domowe i inni	40	28	28	5	86
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 500 tys.zł	28	37	31	5	131
500 tys. - 999 tys.	31	35	26	8	412
1000 tys. - 1499 tys.	42	26	27	5	323
1500 tys. - 1999 tys.	52	22	18	7	163
2000 tys. i powyżej	56	28	12	4	141
Ocena własnych war. mater.					
Złe	31	37	25	7	557
Średnie	42	26	26	6	503
Dobre	65	17	12	6	127
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	50	24	15	11	117
Raz w tygodniu	41	26	27	7	656
Kilka razy w roku	35	37	23	6	311
W ogóle nie uczestniczy	29	45	22	4	103
Ocena kier.rozw.syt.w kraju					
Dobry kierunek	72	10	15	3	225
Zły kierunek	29	40	25	6	769
Trudno powiedzieć	42	16	31	11	193

Tabela 4. Czy jest Pan(i) zadowolony(a) z tego, że na czele rządu stoi Hanna Suchocka?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	59	20	22	1188
Płeć				
Mężczyźni	60	21	19	543
Kobiety	57	19	24	645
Wiek				
do 24 lat	56	20	23	94
25-34	58	24	18	208
35-44	57	21	22	292
45-54	63	16	20	172
55-64	61	19	20	180
65 lat i więcej	57	17	26	241
Miejsce zamieszkania				
Wieś	56	21	23	492
Miasto do 20 tys.	73	14	13	132
od 21 do 100 tys.	54	25	21	214
101-500 tys.	63	16	21	215
501 tys. i więcej mieszk.	53	19	29	135
Region				
Północny	61	20	20	138
Zachodni	47	22	30	135
Środkowozachodni	58	22	20	194
Środkowy	53	22	25	199
Wschodni	59	20	22	133
Południowo-wschodni	61	16	24	195
Południowo-zachodni	69	18	13	193
Wykształcenie				
Podstawowe	56	21	24	524
Zasadnicze zawodowe	58	21	21	283
Średnie	61	19	20	305
Wyższe	74	12	14	76
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	75	10	15	60
Prac. umysł. niż. szczebla	61	26	13	93
Pracownicy fiz.- umysł.	58	22	20	55
Robotnicy wykwalifikowani	58	23	19	144
Robotnicy niewykwalifik.	47	19	34	62
Rolnicy	60	18	22	83
Prywatni przedsiębiorcy	74	9	17	35
Bierni zawodowo				
Renciści i emeryci	57	18	24	438
Uczniowie i studenci	75	5	20	20
Bezrobotni	47	31	22	105
Gospodynie domowe i inni	63	16	21	86
Dochody na jedną osobę				
Poniżej 500 tys. zł	45	34	21	131
500 tys. - 999 tys.	54	22	24	412
1000 tys. - 1499 tys.	60	17	23	323
1500 tys. - 1999 tys.	67	14	19	163
2000 tys. i powyżej	73	13	13	141
Ocena własnych war. mater.				
Złe	50	25	24	557
Średnie	64	15	21	503
Dobre	73	14	13	127
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	67	17	16	117
Raz w tygodniu	62	17	20	656
Kilka razy w roku	53	23	24	311
W ogóle nie uczestniczy	44	27	29	103
Ocena kier. roz. syt. w kraju				
Dobry kierunek	81	7	12	225
Zły kierunek	51	26	23	769
Trudno powiedzieć	64	10	26	193